

Žmogaus studijų centras

Pranešimas spaudai

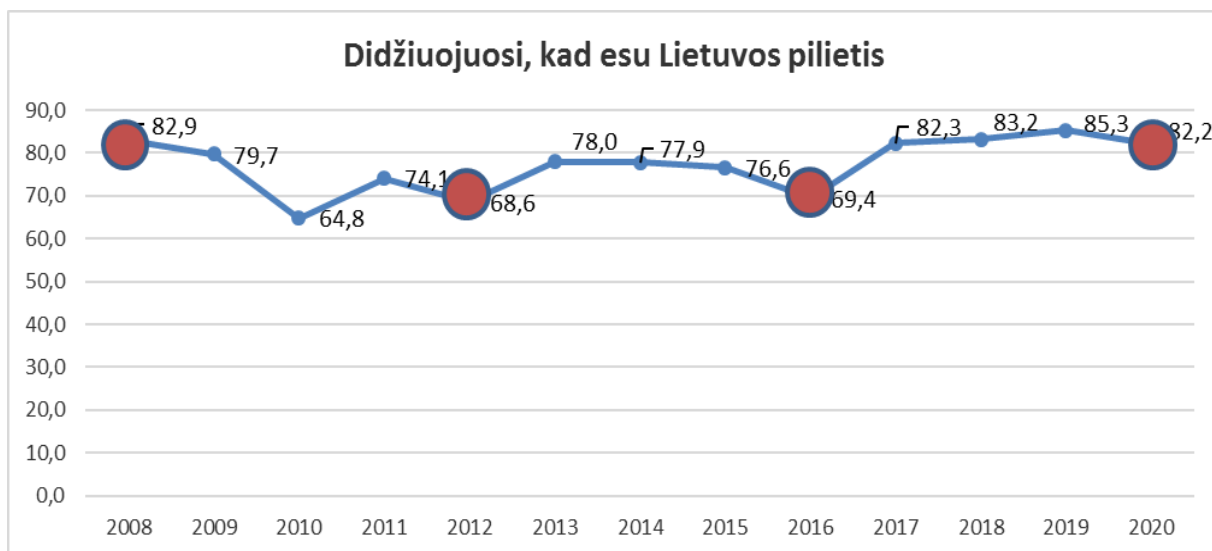
2021-01-05

Kokią Lietuvą „valstiečiai“ perduoda naujoms politinėms jėgoms

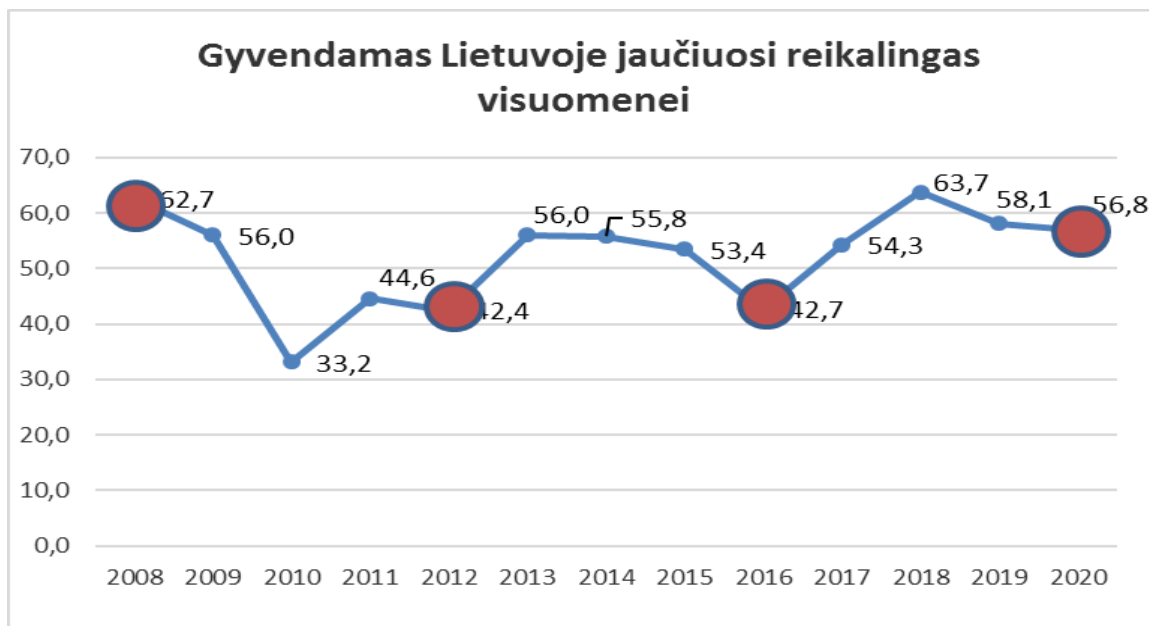
Žmogaus studijų centro nuo 2008 m. atliekama šalies emocinės būsenos stebėseną leidžia palyginti gyventojų emocinės būklės ir visuomenės vertinimus tais laikotarpiais, kai vienos politinės jėgos perduoda valdžią kitoms. Naujausią reprezentatyvią apklausą Žmogaus studijų centro užsakymu atliko UAB „Baltijos tyrimai“ 2020 m. lapkričio 7–30 dienomis.

Asmens ir valstybės santykį tiksliausiai atspindi pasididžiavimas šalimi ir reikalingumo jai jausmas, taip pat vertinimas, kiek valstybė rūpinasi savo piliečiais. Galima teigti, kad šie rodikliai sudaro emocinį-kognityvinį tautos sutelktumo pagrindą.

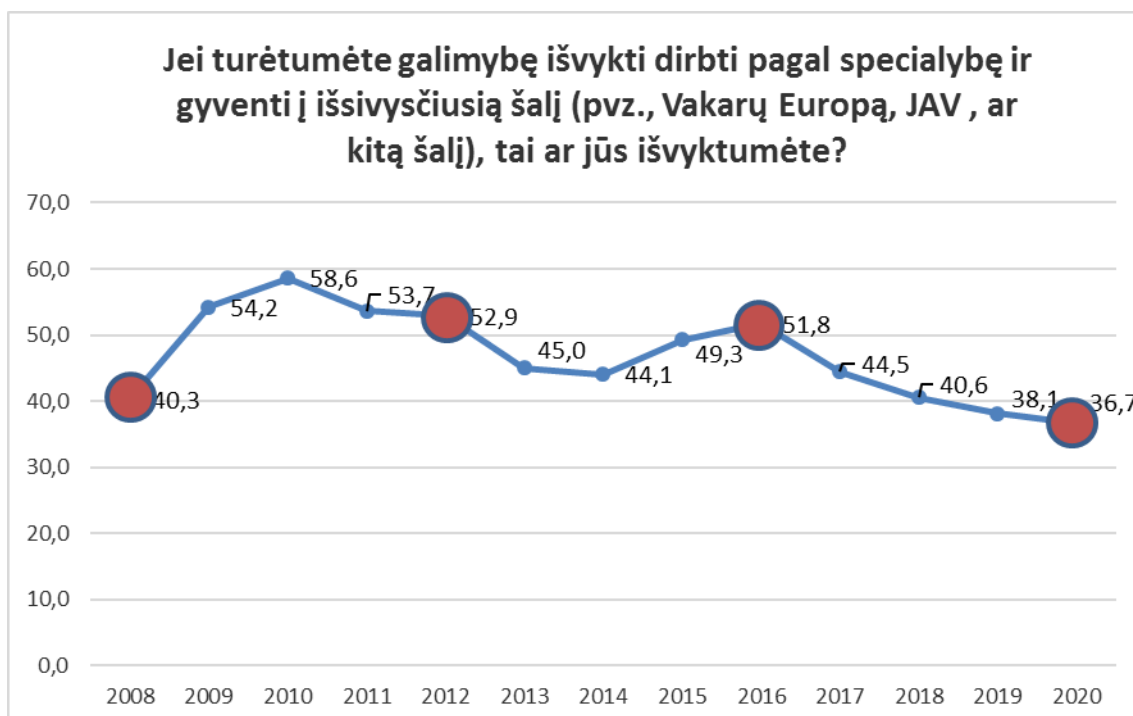
„Didžiuojusi, kad esu Lietuvos pilietis.“ Konservatoriai 2008 m. pradėjo savo darbą, kai taip jautėsi net 82,9 proc. Lietuvos piliečių. Deja, jų kadencijos pabaigoje 2012 m. taip manančiųjų liko tik 68,6 procento. Socialdemokratų valdymo metu šis rodiklis praktiškai nepakito. „Valstiečiai“ per trejus metus (iki 2019 m.) patriotinius jausmus pakylėjo iki rekordinių 85,3 proc., tačiau per 2020 m. jie smuktelėjo iki 82,2 procento. Vis dėlto jų valdymo laikotarpiu pasididžiavimas Lietuva pakilo 12,8 procento.

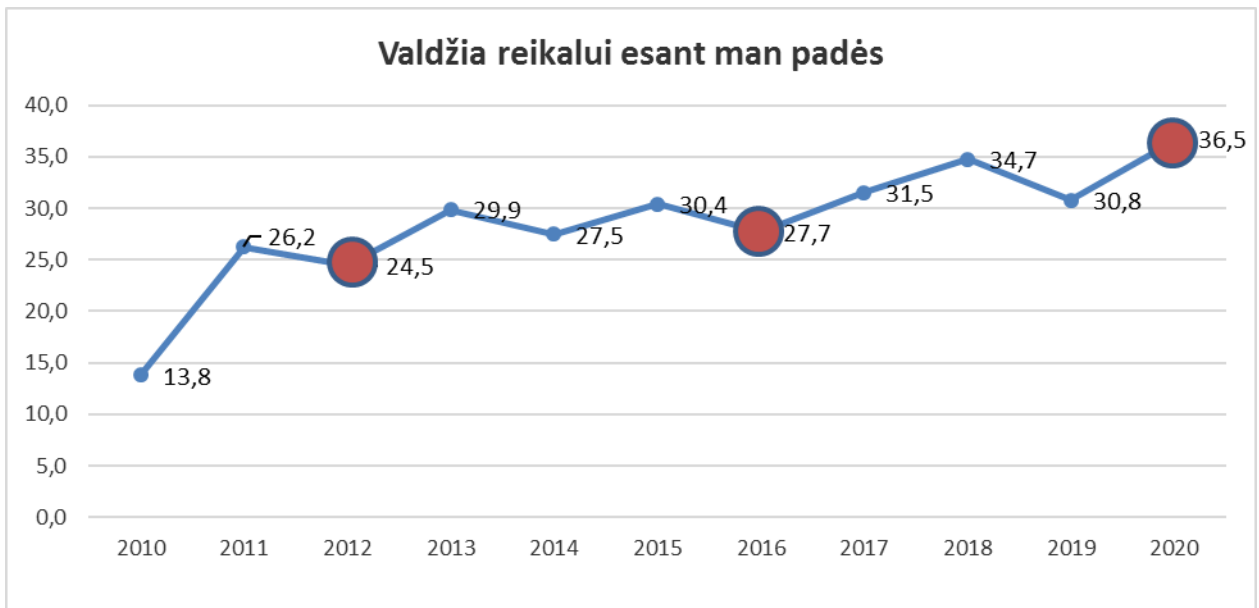
„Gyvendamas Lietuvoje jaučiuosi reikalingas visuomenei.“ 2008 m. taip besijaučiančių asmenų buvo 62,7 proc., o per ketverius metus jų sumažėjo iki 42,4 proc. Per kitą politinį laikotarpį skaičius praktiškai nepakito (42,7 proc.). „Valstiečių“ valdymo laikotarpiu šis rodiklis 2018 m. buvo pakilęs iki 63,7 proc., tačiau per pastaruosius dvejus metus nukrito iki 56,8 procento. Nepaisant pastarųjų metų nesėkmės, šis rodiklis pakilo 14,1 procento.

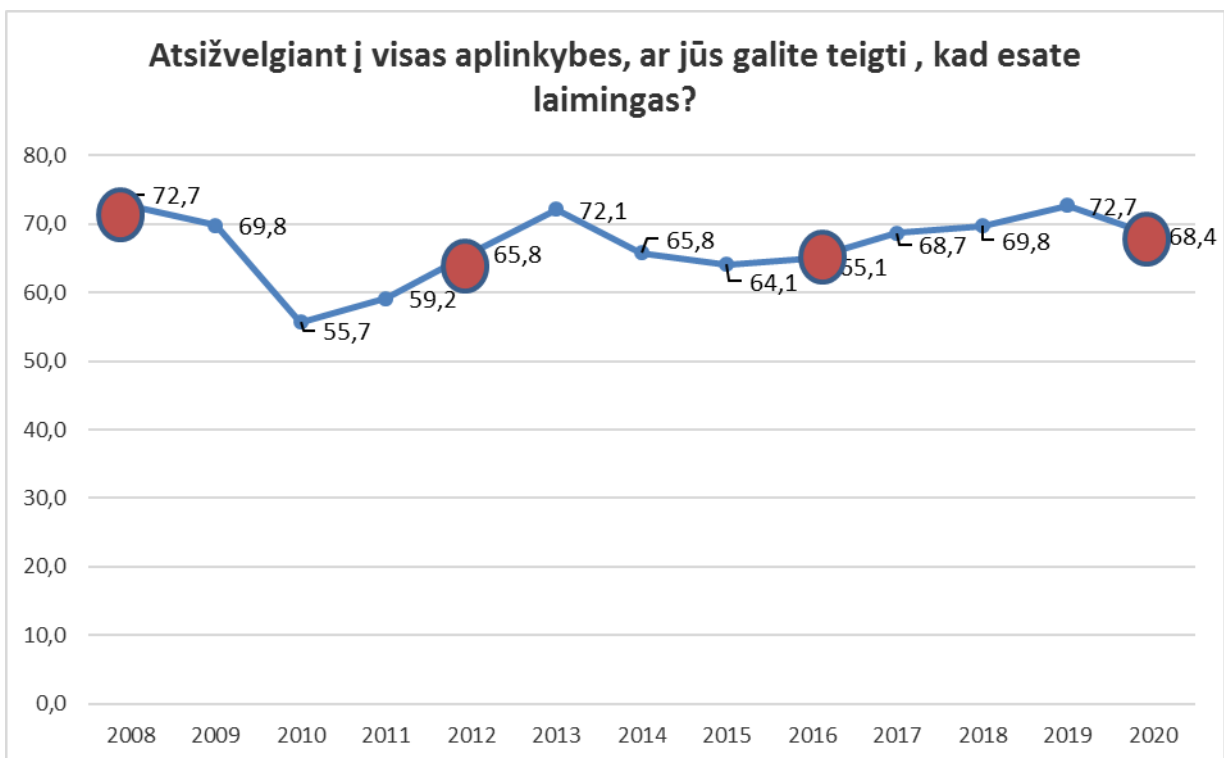
„Jei turėtumėte galimybę išvykti dirbti pagal specialybę ir gyventi į išsivysčiusią šalį (Vakarų Europą, JAV ar kt.), tai ar jūs išvyktumėte?“ Kad „tikrai“ arba „tikriausiai“ išvyktų, 2008 m. atsakė 40,3 proc. respondentų, tačiau konservatorių kadencijos pabaigoje jų padaugėjo iki 52,9 proc., socialdemokratų valdymo laikotarpiu taip atsakančių liko praktiškai tiek pat, o „valstiečių“ valdžios laikotarpiu sumažėjo iki rekordiška mažiausio skaičiaus per dvylika metų – iki 36,7 procento. Ketinimo emigruoti dinamika iš esmės atspindi realius emigracijos skaičius Lietuvoje, kurie nuo 2017 m. sparčiai mažėja ir rodo didėjantį šalies patrauklumą piliečiams.

„Valdžia reikalui esant man padės.“ Teigiamas atsakymas į šį klausimą rodo pasitikėjimą šalies valdžios struktūromis, kuris nuosekliai didėjo viso stebimo laikotarpio metu. Teiginiui 2020 m. pritarė rekordiška didelis respondentų skaičius – 36,5 procento. Prieš dešimt metų taip manančiųjų buvo tik 13,8 procento.

„Atsižvelgiant į visas aplinkybes, ar galite teigti, kad esate laimingas?“ Lietuviai iš emocinės krizės pradėjo kilti 2011 metais. Matome bendrą tendenciją, kad su pakilimais ir nuosmukiais jaučiamės vis pozityviau. 2019 m. laimingi jautėsi net 72,7 proc. gyventojų. Deja, su COVID-19 susiję įvykiai per metus sumažino asmenų, kurie jaučiasi laimingi, skaičių iki 68,4 procento.

Žmogaus studijų centro vadovas dr. Gintaras Chomentauskas teigia, kad, nepaisant COVID-19 sukeltų neigiamų išgyvenimų, palyginę su laikotarpiu prieš ketverius metus, matome pagerėjusį tautos sutelktumą. „Tai rodo didėjantis pasididžiavimas savo šalimi, savo valdžios institucijomis, silpstantis ketinimas emigruoti, – teigia Žmogaus studijų centro vadovas. – Apskritai „valstiečiai“ perdavė estafetę politiniams oponentams pasiekę gerų rezultatų, kurie ypač patraukliai atrodė 2019 metais.“

G. Chomentausko teigimu, dvylikos metų laikotarpio rezultatų palyginimas rodo gilią psichologinę duobę, į kurią kritome 2009–2012 m., ir galimus kitos krizės požymius 2021-aisiais. Jo nuomone, ir teigiamus, ir neigiamus pokyčius galima tik iš dalies sieti su įvykiais Lietuvoje ir vyriausybės veiksmais: 2008–2012 m. pasaulio ekonomikos krizė ir 2020 m. išplitusi pandemija yra, be abejonės, labai reikšmingi makroveiksniai, neigiamai paveikę ekonomiką ir žmonių jauseną. „Kiekviena krizė yra išbandymas šalies lyderiams, – teigia dr. G. Chomentauskas. – Sėkmės atveju krizės valdymas žmonių mintyse gali šalies lyderius iškelti iki herojų arba negrįžtamai atstumti. Atrodo, kad lyderio poveikis piliečiams labiausiai priklauso ne tik nuo jo priimamų sprendimų turinio, bet, pirmiausia, nuo lyderio gebėjimo bendrauti su žmonėmis, įtikinti juos, kad siūlomi sprendimai yra teisingiausi esamoje situacijoje, ir mokėjimo gauti jų palaikymą. Dramatiška naktinė A. Kubiliaus mokesčių reforma išliks žmonių atmintyje ne dėl pačios reformos (retas jos turinys ir teprisimena), bet dėl spontaniškai kilusio pasipriešinimo reformai, kuri buvo neaptarta ir netinkamai pristatyta visuomenei.“ Žmogaus studijų centro vadovas taip pat mano, kad „valstiečių“ valdžios laikotarpis, nepaisant ekonominio pakilimo kontekste vykusio emocinės tautos būklės gerėjimo, irgi labiausiai nukentėjo dėl jo pabaigoje vykdyto nenuoseklus, o dažnai ir prieštaringo COVID-19 krizės valdymo bei netinkamos, direktyvios komunikacijos. „Manau, kad šios dvi klaidos jiems kainavo rinkimus“, – sako dr. G. Chomentauskas.

Bendrovės „Baltijos tyrimai“ direktorė dr. Rasa Ališauskienė atkreipia dėmesį į naują Lietuvos visuomenei reiškinį, matomą 2020 m. krizės metu, kai dėl pačios krizės gyventojai mažiau kaltina savo valdžią, politikus ar institucijas, o dažniau ją suvokia kaip globalų reiškinį, nepriklausantį nuo Lietuvos. Ankstesnių (1998 m., 2008 m.) krizių metu kaltininkų dažniau buvo ieškoma „savo kieme“. Šiuo skirtumu galima aiškinti ir tam tikrą atotrūkį tarp asmeninės padėties bei perspektyvų vertinimo ir bendresnių nuostatų į valstybės institucijų ir vadovų veiklą.

Visos 2008–2020 m. apklausos buvo atliktos spalio-lapkričio mėnesiais ir yra reprezentatyvios. 2020 m. apklausoje dalyvavo 1004 suaugę (18 metų ir vyresni) Lietuvos gyventojai.

Daugiau informacijos gintaras@humanstudy.lt